

Παντελής Γεωργογιάννης - Κώστας Μάγος
Επιμέλεια

14ο
Διεθνές Συνέδριο

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση

Μετανάστευση -
Διαχείριση Συγκρούσεων και
Παιδαγωγική της Δημοκρατίας

Τόμος Ι

Βόλος, 13-15 Μαΐου 2011

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Πάτρα 2014

Παντελής Γεωργογιάννης - Κώστας Μάγος
Επιμέλεια

14ο Διεθνές Συνέδριο
με κριτές

Διαπολιτισμική Εκπαίδευση
Μετανάστευση –
Διαχείριση Συγκρούσεων
και Παιδαγωγική της Δημοκρατίας

Βόλος, 13-15 Μαΐου 2011

Τόμος I

Πάτρα 2014

Όλα τα αντίγραφα υπογράφονται από τον κάτοχο του copyright.

Copyright ©: Παντελής Γεωργογιάννης

Διεύθυνση: Αντωνίου Οικονόμου 8, 26504 Άγιος Βασίλειος, Πάτρα
Τηλ: +30 6944346420
<http://www.georgogiannis.gr>
E-mail: pantelis.georgogiannis@gmail.com

Τίτλος: Διαπολιτισμική Εκπαίδευση - Μετανάστευση, Διαχείριση συγκρούσεων και Παιδαγωγική της Δημοκρατίας - Τόμος Ι

**Ηλεκτρονική
στοιχειοθεσία:** Ελεύθερο Πανεπιστήμιο Πολιτών - Μελιτζάνη Ειρήνη

ISBN: 978-960-8206-74-8

SET: 978-960-8206-76-2

σ.σ. 388, σχήμα 17,5 X 25 εκ.

Όλα τα κείμενα δημοσιεύονται με ευθύνη των συγγραφέων τους

Απαγορεύεται η μερική ή ολική αναδημοσίευση του έργου αυτού, καθώς και η αναπαραγωγή του με οποιοδήποτε άλλο μέσο, χωρίς σχετική άδεια του κατόχου του Copyright.

Επιστημονική Επιτροπή

Πρόεδρος:

Γεωργογιάννης Παντελής, Καθηγητής, Π.Τ.Δ.Ε Πανεπιστημίου Πατρών

Μέλη:

Πανταζής Σπύρος, Καθηγητής, Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Παπάς Αθανάσιος, Ομότιμος Καθηγητής Εθνικού Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Γκόβαρης Χρήστος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μπάκας Θωμάς, Επίκουρος Καθηγητής, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Στεργίου Λήδα, Επίκουρη Καθηγήτρια, Π.Τ.Ν. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Μάγος Κωνσταντίνος, Λέκτορας, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Μπάρος Βασίλειος, Λέκτορας, Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Κυπριανού Δέσποινα, Εκπαιδευτικός, Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών

Οργανωτική Επιτροπή

Πρόεδρος:

Γεωργογιάννης Παντελής, Καθηγητής Π.Τ.Δ.Ε., Πανεπιστήμιο Πατρών

Αντιπρόεδροι:

Γκόβαρης Χρήστος, Αναπληρωτής Καθηγητής, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Μάγος Κωνσταντίνος, Λέκτορας, ΠΤΠΕ, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Γραμματεία:

Λυκίδη Σταυρούλα – Φωτεινή, Φιλολόγος, Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ., Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών

Ταμίας:

Κόκκινος Λάμπρος, Εκπαιδευτικός, Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ.

Μέλη:

Κυπριανού Δέσποινα, Εκπαιδευτικός, Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών

Κουνέλη Βασιλική, Φιλολόγος, Υποψήφια Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών, Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ.

Δημητρέλου Αργυρώ, Φιλολόγος, Μ.Sc. Επιστημών της Αγωγής, Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ.

Μακρή Βικτώρια, Υποψήφια Διδάκτωρ Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών, Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ.

Καρναχωρίτη Δέσποινα, Φιλολόγος, Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ., Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών

Στασή Ελένη, Φιλολόγος, Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ.

Θεοφάνη Γεωργία, Φιλολόγος, Συνεργάτης ΚΕ.Δ.ΕΚ.

Γαλαντόμου Μαρία, Φιλολόγος, Μ.Εd. Επιστήμες Αγωγής

Μπαριτάκη Μαρία, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής

Δακτυλογραφήσεις & Επεξεργασία σε Η/Υ

Μελιτζάνη Ειρήνη, Πτυχιούχος Τμήματος Τουριστικών Επιχειρήσεων, Συνεργάτης
ΚΕ.Δ.ΕΚ., Μεταπτυχιακή Φοιτήτρια Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Πατρών

Περιεχόμενα

Πρόλογος	9
Διαπολιτισμική Παιδαγωγική	
Η διαθεματικότητα στη διαπολιτισμική εκπαίδευση <i>Βαρβέρης Ασήμης</i>	15
Η διαπολιτισμική επάρκεια και ετοιμότητα των φιλολόγων σε θέματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης και παιδαγωγικής <i>Δημητρέλου Αργυρώ</i>	27
Οι κοινωνικές κατασκευές του «άλλου» στα ελληνικά λαϊκά παραμύθια σε διάσταση με τις αρχές της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης: Συμβολή στην Πολιτισμική Εικονολογία <i>Μαργαρόνη Μαίρη</i>	42
Η διαπολιτισμική αγωγή στο πλαίσιο της διά βίου μάθησης <i>Μάρκου Παρασκευή</i>	56
Η διαπολιτισμική εκπαίδευση και η διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών στο σύγχρονο Δημοτικό Σχολείο <i>Μπαλτατζής Δημήτριος - Μπαλτατζή Ελένη</i>	70
Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Επιμόρφωση των νηπιαγωγών <i>Πανατζής Σπύρος Χ. - Σακελλαρίου Μαρία Ι. - Μπάκας Θωμάς</i>	80
Διαπολιτισμική Εκπαίδευση, από το αμφιθέατρο στο σχολείο: Μελέτη περίπτωσης ασκούμενων εκπαιδευτικών. <i>Στεργίου Αίδα</i>	93
Παιδιά μεταναστών στο ελληνικό σχολείο: Το δικαίωμα του παιδιού	

- να μαθαίνει στο σχολείο τη γλώσσα του και την κουλτούρα του 103
Κορακή Άννα - Αλούπη Αθανασία
- Δημογραφικοί Παράγοντες και Εσωτερικές Αναπαραστάσεις Αλλοδαπών
Μαθητών Σχολείων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης προς τα Μαθηματικά 115
Αναστασιάδου Σοφία

Διγλωσσία και δίγλωσση εκπαίδευση

- The Binational, Bilingual Primary School of Neve Shalom / Wahat al Salam
in Israel 129
Reem Nashef - Hezzi Schouster
- Η επικοινωνιακή ικανότητα δίγλωσσων μαθητών κατά την ανάγνωση
γραπτών κειμένων 136
Γκαραβέλας Κωνσταντίνος
- Προβλήματα στη διδασκαλία του γραπτού λόγου της ελληνικής ως δεύτερης
ή ξένης γλώσσας σε Αραβόφωνους 148
Θεοδώρου Ιωάννα
- Διαφοροποιημένη Διδασκαλία σε μαθητές Μεταναστευτικού Υποβάθρου
με Αυξημένες Μαθησιακές Ικανότητες 158
Καλέμης Κωνσταντίνος

Μεταναστευτική και Εκπαιδευτική πολιτική

- Διαπολιτισμική εκπαιδευτική πολιτική στην Ελλάδα 171
Αλμπανάκη Ξανθή
- Εκπαιδευτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση για τη Διαπολιτισμική
Εκπαίδευση. 180
Λιασκοπούλου Αικατερίνη - Νούλας Δημήτριος

Διαχείριση Συγκρούσεων και Παιδαγωγική της Δημοκρατίας

- Η 7^η Τέχνη ως εκπαιδευτικό υλικό διαμεσολάβησης ενδοσχολικών
συγκρούσεων. Μια πρόταση σύγχρονης διαπολιτισμικής αγωγής στο σχολείο 195
Κορκοβέλου Αγγελική
- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού στην συμμετοχή των γονέων στην εκπαίδευση 203
Κούτρας Βασίλειος - Νάστου Λαμπρινή
- Θρησκευτικός Πλουραλισμός, Δημοκρατία και Εκπαίδευση στον Ευρωπαϊκό

Λόγο. Η περίπτωση του Συμβουλίου της Ευρώπης <i>Μανιάτης Παναγιώτης</i>	214
Οι συγκρούσεις των εκπαιδευτικών στο χώρο του σχολείου. <i>Μπάκας Θωμάς</i>	227
Διερεύνηση των απόψεων εκπαιδευτικών ως προς τη διαχείριση της πολιτισμικής πολυμορφίας του μαθητικού πληθυσμού: η περίπτωση αναπληρωτών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ένα πρόγραμμα εισαγωγικής επιμόρφωσης στο 1ο Π.Ε.Κ Θεσσαλονίκης <i>Σιδηρόπουλος Α. Δημήτριος</i>	237

Έλληνες της Διασποράς και Διάδοση της Ελληνικής γλώσσας

Ο ρόλος των Ελλήνων γονέων-μεταναστών και η ελληνόγλωσση εκπαίδευση στο εξωτερικό – Μια περίπτωση στη Βάδη-Βυρτεμβέργη Γερμανίας <i>Κιζήλου Ευαγγελία</i>	255
Η αξιοποίηση της διαχρονίας για αποτελεσματικότερη διδασκαλία της Ελληνικής ως δεύτερης (ή ξένης) γλώσσας: Η περίπτωση του λεξιλογίου <i>Μήτσης Ναπολέον - Παραδιά Μαρία</i>	271
Πολυγλωσσία στην Ευρώπη: Η μετανάστευση στην Ευρώπη στο παράδειγμα Ελλήνων στη Γερμανία <i>Χήτα Άννα</i>	282

Διαπολιτισμική Κοινωνική Ψυχολογία

Η ενσυναίσθηση των γηγενών μαθητών στην διαφορετικότητα και η διαπροσωπική επικοινωνία τους με πολιτισμικά διαφορετικούς μαθητές. <i>Αγγελίδου Α. Ασημίνα</i>	295
Principal Components Analysis στη Κατάρτιση Δομικού Μοντέλου Αξιολόγησης Στάσεων Αλλοδαπών Μαθητών Γενικών Λυκείων Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης για τα Μαθηματικά <i>Αναστασιάδου Σοφία</i>	306
Ετερότητα, γονεϊκές στρατηγικές και εκπαιδευτικές πρακτικές : Η περίπτωση των οικογενειών των τσιγγάνων. <i>Ανδρουτσόπουλος Ανδρέας - Καμαριανός Ιωάννης</i>	316
Ιδεολογικές επισημάνσεις στα Βιβλία Νεοελληνικής Λογοτεχνίας του Γυμνασίου <i>Γκίζα Ευαγγελία - Γκόγκας Θεμιστοκλής</i>	329
Η προώθηση της Εκπαίδευσης για την Ανάπτυξη και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα ως παράγοντας ενίσχυσης της ενσυναίσθησης	

στη διαφορετικότητα. <i>Λώλης Θωμάς</i>	339
Διερεύνηση στερεοτύπων και προκαταλήψεων σε μαθητές δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης <i>Μπαλίτα Θεοφανούλα</i>	349
«Μαθητικό στρες στην Εκπαίδευση. Μία πιλοτική έρευνα σε γηγενείς και πολιτισμικά διαφορετικούς μαθητές». <i>Στασή Ελένη</i>	364
Διερεύνηση αντιλήψεων μαθητών Α΄βάθμιας Εκπαίδευσης σε ζητήματα πολιτισμικής ετερότητας <i>Τσικαλάς Θεμιστοκλής</i>	379

Πρόλογος

Μετά από 13 χρόνια οργάνωσης του συνεδρίου φαίνεται ότι η προβληματική πάνω στο θέμα είναι ανεξάντλητη. Καθώς στόχος του συνεδρίου δεν είναι μόνο να δώσει ένα βήμα σε νέους και καταξιωμένους επιστήμονες, αλλά παράλληλα να παρακολουθεί τις εξελίξεις στο χώρο της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης, κρίθηκε σκόπιμο να διαφοροποιηθεί κατά πολύ τόσο ο τίτλος του συνεδρίου όσο και κάποιες από τις θεματικές του. Αυτό συμβαίνει γιατί τα τελευταία χρόνια παρουσιάζονται ραγδαίες εξελίξεις στο χώρο της μετανάστευσης και των συγκρούσεων που αυτή προκαλεί, στο βαθμό μάλιστα που να σχετίζονται αρκετές φορές και με την ίδια την ύπαρξη και εφαρμογή της δημοκρατίας, μιας λέξης που αναφέρεται σπάνια στον δημόσιο διάλογο για την παράνομη μετανάστευση και πρέπει να επανεξεταστεί σε σχέση με τον ορισμό της ταυτότητας και της αξίας των ανθρώπων. Εδώ μάλιστα δεν πρέπει να γίνει απολύτως καμία έκπτωση διότι τα ανθρώπινα δικαιώματα πρέπει να είναι σεβαστά στη διαφορετικότητά τους, με βάση τις αρχές της ισοπολιτείας και πάντοτε στο πλαίσιο σεβασμού της έννομης τάξης κάθε χώρας προορισμού. Άλλωστε ο βαθμός ουσιαστικού σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε μια χώρα αντικατοπτρίζει και το επίπεδο δημοκρατίας της.

Με το τέλος του υπαρκτού σοσιαλισμού και στη συνέχεια την παγκοσμιοποίηση επήλθε η ελεύθερη διακίνηση των κεφαλαίων και των αγαθών, ενώ δε συνέβη το ίδιο και δεν μπορούσε να συμβεί, με τις μετακινήσεις των πληθυσμών, εντός-εκτός των ορίων μεγάλων πολυεθνικών συγκροτημάτων, όπως π.χ. της Ε.Ε. Το γεγονός αυτό ωστόσο έχει σαν αποτέλεσμα τη δημιουργία κινήτρων για μετακινήσεις από αφρικανικές και ασιατικές κυρίως χώρες προς χώρες της Ε.Ε., με βασικούς αποδέκτες αυτών των μεταναστευτικών ρευμάτων την Ισπανία, την Ιταλία και την Ελλάδα.

Οι χώρες που πρωτοστάτησαν υπέρ της παγκοσμιοποίησης, μεταξύ των οποίων και οι χώρες της Ε.Ε., φαίνεται ότι δεν έλαβαν υπόψη τους το ενδεχόμενο πληθυσμιακών μετακινήσεων προς αυτές. Στην πορεία, οι εξουσίες των χωρών της κεντρικής Ευρώπης, για να διασφαλίσουν τις χώρες τους από την εισροή μεταναστών, συμφώνησαν μαζί με τις γειτονικές χώρες της Ε.Ε. που δέχονται μετανάστες (π.χ. την Τουρκία) να χορηγείται άσυλο, εάν το δικαιούνται, σε εκείνους που έρχονται στις περιφερειακές χώρες της Ε.Ε.

(π.χ. στην Ελλάδα), σε διαφορετική περίπτωση να απελαύνονται στις χώρες προέλευσης, έστω και αν οι μετανάστες ζητούν να μεταβούν σε άλλη χώρα της Ε.Ε.

Έτσι, ενώ από την Ελλάδα δεν μπορούν να μετακινηθούν μετανάστες προς την Ε.Ε. και η χώρα μας θα όφειλε να τους χορηγήσει άσυλο ή να τους επιστρέψει στις χώρες προέλευσης, και παρόλο που η συμφωνία αυτή εκ μέρους της χώρας μας τηρείται, δηλαδή δεν προωθεί τους μη νόμιμους μετανάστες προς την κεντρική Ευρώπη, εντούτοις δεν μπορεί να τους επιστρέψει στις χώρες προέλευσής τους γιατί εκείνες δεν εφαρμόζουν τη συμφωνία που υπέγραψαν.

Το γεγονός αυτό της μη τήρησης των συμφωνηθέντων εκ μέρους των χωρών προέλευσης των μη νόμιμων μεταναστών σε συνδυασμό με την αδιαφορία της Ε.Ε. για τα τεκταινόμενα στο συγκεκριμένο θέμα στις χώρες υποδοχής, συντέλεσε στο να γίνει η χώρα μας η «χωματερή» της λαθρομετανάστευσης.

Επιπλέον δεν πρέπει να παραβλέψουμε το γεγονός ότι, η Ελλάδα ως χώρα με περίπου 3.500 χλμ. παράκτιων περιοχών, τις μεγαλύτερες από οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ευρώπης και με 3000 νησιά, τα περισσότερα από οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ευρώπης, αδυνατεί να διαφυλάξει τα σύνορά της απέναντι στην άσφογη λειτουργία των κυκλωμάτων της λαθρομετανάστευσης που εισπράττουν δισεκατομμύρια από τους απελπισμένους συνανθρώπους μας που αναζητούν μια καλύτερη μοίρα. Τους φέρνουν στα νησιά, βυθίζουν τα καράβια και οι ελληνικές λιμενικές αρχές απλά τους συλλέγουν, κάτι που είναι υποχρεωμένοι να κάνουν και πράγματι το κάνουν, σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες.

Από την άλλη πλευρά, η ελληνική κυβέρνηση δεν είναι άμοιρη ευθυνών για αυτή την κατάσταση γιατί:

1. δεν φρόντισε να θέσει έγκαιρα το θέμα των μη νόμιμων μεταναστών σε συνεργασία με τις υπόλοιπες χώρες στην Ε.Ε.
2. δεν κατήγγειλε στην Ε.Ε. τις χώρες που δεν τηρούν τη συμφωνία
3. ουσιαστικά δεν αντιμετώπισε το θέμα καθώς, ενώ διατυμπανίζει ότι έχει την καλύτερη μεταναστευτική πολιτική της Ευρώπης, κατά βάθος παραμένει μέχρι σήμερα παθητικός παρατηρητής.

Δηλαδή ποιο είναι το περιεχόμενο αυτής της μεταναστευτικής πολιτικής όταν:

1. κανείς δε γνωρίζει στη χώρα αυτή πόσοι είναι οι νόμιμοι μετανάστες ενώ έχει ακουστεί από τα ΜΜΕ και η πιο ακραία εκδοχή, ότι δηλαδή 150.000 παράνομοι μετανάστες εισέρχονται κάθε χρόνο στη χώρα, άρα 1.500.000 σε δέκα χρόνια, άρα σύνολο μεταναστών 2.500.000 – 3.000.000.
2. κανείς δεν γνωρίζει αν τα τελευταία 5 χρόνια υπάρχει καν πολιτική για τη μετανάστευση
3. κανείς δε γνωρίζει τί θα γίνει με τα μεγάλα γκέτο της δυστυχίας των Πατρών, των Αθηνών και άλλων περιοχών της χώρας
4. κανείς δεν μπορεί να εξηγήσει γιατί την τετραετία 1990-1994 συνέβη το ίδιο ακριβώς με ό, τι συμβαίνει από το 2004 έως σήμερα, δηλαδή όπως τότε είχαμε ανεξέλεγκτη εισροή μη νόμιμων μεταναστών στην Ελλάδα, έτσι συμβαίνει και σήμερα.

Έπρεπε να ενισχυθεί η δύναμη του ακροδεξιού ελληνικού κόμματος για να αρχίσει τόσο η κυβέρνηση όσο και τα άλλα ελληνικά κόμματα να ασχοληθούν με το θέμα;

Το δίλημμα σήμερα δεν είναι ο εξισλαμισμός της Ευρώπης ή ο εξευρωπαϊσμός

του ισλαμισμού, αλλά αφενός το τί θα κάνουμε με τα εκατομμύρια των μη μόνιμων μεταναστών που εισρέουν καθημερινά σε χώρες της Ε.Ε., η δυστυχία των οποίων ενδεχομένως είναι μεγαλύτερη στην Ε.Ε. από ό,τι αν παρέμεναν στην πατρίδα τους, και αφετέρου πώς θα αποφύγουμε την περίπτωση της επέκτασης αυτής της δυστυχίας στους γηγενείς πληθυσμούς.

Όλα τα παραπάνω δημιουργούν προϋποθέσεις για ανεξέλεγκτες καταστάσεις στις χώρες μας και θέτουν υπό αίρεση βασικές αρχές της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Και η λύση δεν μπορεί να δοθεί από πουθενά αλλού, παρά μόνο από τις Βρυξέλλες, αφού και οι υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. αναγνωρίζουν ότι το πρόβλημα αυτό της χώρας μας και των άλλων χωρών της νότιας Ευρώπης είναι και δικό τους πρόβλημα. Ο δρόμος για μια κοινή ευρωπαϊκή πολιτική μετανάστευσης είναι μακρύς και δύσκολος, αλλά η αρχή έχει γίνει. Είναι έκδηλη η ανάγκη για περαιτέρω και καλύτερο συντονισμό και συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, με τους διεθνείς οργανισμούς αλλά και με τις χώρες προέλευσης μεγάλων μεταναστευτικών ρευμάτων, για την επιτυχή αντιμετώπιση σημερινών και μελλοντικών προκλήσεων σε θέματα σεβασμού ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ασφάλειας.

Παντελής Γεωργογιάννης

